

انتشارات دانشگاه شیراز

۲۶۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول بیهوشی دامپزشکی

دکتر ناصر وصال

استاد، گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی

دانشگاه شیراز

چاپ سوم با تجدیدنظر

۱۳۸۷

وصال، ناصر. ۱۳۴۰ -

اصول بیهوشی دامپزشکی / گردآوری و تدوین ناصر وصال - ویرایش ۲ - شیراز: دانشگاه

شیراز، مرکز نشر. ۱۳۸۴.

ی. ۲۲۶ ص. - (انتشارات دانشگاه شیراز، ۲۶۹)

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۲-۲۶۸-۷

ص.ع به انگلیسی:

Nasser Vesal. Basics of Veterinary Anesthesia

واژه‌نامه

کتابنامه.

۱. بیهوشی دامها. الف. عنوان. ب - فروست.

۶۳۶/۰۸۹۷۹۶

اصول بیهوشی دامپزشکی

گردآوری و تدوین: دکتر ناصر وصال

ویراستار: فرحناز فرهمندفر

حروفچین رایانه‌ای: زهرا سبحانی

صفحه‌آرا: فاطمه وفامنش

ناشر: مرکز نشر دانشگاه شیراز

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه‌ی مرکز نشر دانشگاه شیراز

چاپ اول: ۱۳۷۶ چاپ دوم: ۱۳۸۴ با تجدید نظر چاپ سوم: ۱۳۸۷ با تجدیدنظر

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۲-۲۶۸-۷

بها: ۲۸۰۰۰ ریال

حق چاپ برای دانشگاه شیراز محفوظ است.

شورای انتشارات دانشگاه شیراز

دکتر نعمت‌اله	ریاضی (معاون پژوهشی و رئیس شورای انتشارات)
دکتر بابک	شمشیری (رئیس مرکز نشر دانشگاه شیراز)
دکتر حسن	ایزدی
دکتر عبدالحمید	میمندی پازیزی
سیما	شهیم
دکتر رحیم	غیور
دکتر نظام‌الدین	فقیه
دکتر محمدحسین	کرمی
دکتر نجفعلی	کریمیان
دکتر جنیل	مقدسی
دکتر محمد	امامی

فهرست گنجانده‌ها

صفحه	عنوان
د	مقدمه چاپ سوم
ه	مقدمه چاپ دوم
و	سرآغاز
ح	پیش‌گفتار نویسنده
۱	فصل اول - تاریخچه
۷	فصل دوم - اقدام‌های پیش از عمل
۲۱	فصل سوم - آرام‌بخشی و پیش‌بیهوشی
۳۳	فصل چهارم - بی‌حسی موضعی
۵۹	فصل پنجم - بیهوشی عمومی
۶۵	فصل ششم - بیهوشی تزریقی
۸۷	فصل هفتم - بیهوشی استنشاقی
۱۰۷	فصل هشتم - داروهای شل‌کننده عضلانی
۱۲۳	فصل نهم - داروهای ضد درد
۱۴۵	فصل دهم - مراقبت‌های بیهوشی عمومی
۱۷۰	فصل یازدهم - بیهوشی در گونه‌های مختلف
۱۸۹	فصل دوازدهم - بیهوشی در شرایط ویژه
۲۰۹	فصل سیزدهم - مایع‌درمانی
۲۲۳	فصل چهاردهم - شوک
۲۳۵	فصل پانزدهم - احیای قلبی‌ریوی
۲۵۷	ضمیمه
۲۶۲	فهرست کوتاه‌نویس‌ها
۲۶۵	واژه‌نامه
۲۷۹	منابع

مقدمه چاپ سوم

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدائی
نروم جز به همان ره که توام راهنمایی

با گذشت حدود ۳/۵ سال از زمان انتشار چاپ دوم این کتاب، ضرورت بازنگری در برخی مطالب و فصول احساس می‌شد. در چاپ حاضر بیهوشی بیماران خاص در یک فصل جداگانه با عنوان بیهوشی در شرایط ویژه بحث شده است و فصل‌های مایع درمانی و شوک نیز با بازنگری اساسی در دو فصل جداگانه طرح شده‌اند. همچنین مطالب جدیدتری در خصوص بیهوشی اسب، کره اسب، دام‌های کوچک و پرندگان و احیای قلبی-عروقی از جمله دوز داروهای اورژانسی ارائه شده است. داروهای جدید شل‌کننده عضلانی، NSAID، ترامادول، روش بی‌حسی شبکه اعصاب بازوئی و جداول پارامترهای طبیعی اضافه شده است. به منظور رفع برخی ابهامات چاپ قبلی، بازنگری و تصحیح لازم در سایر بخش‌های کتاب نیز انجام شده و تصاویر جدیدی در متن گنجانده شده است. شایان ذکر است که برخی از تغییرات بر اساس نظرات دانشجویان دامپزشکی، و به خصوص دانشجویان دوره دستیاری جراحی، انجام شده است که بدین‌وسیله از تمامی آنها تشکر و قدردانی می‌شود.

امیدوارم چاپ جدید این کتاب بتواند، ضمن پرهیز از جزئیات غیرضروری، قدمی در جهت ارائه مطالب جدید و به روز کردن اطلاعات مورد نیاز دانشجویان و دامپزشکان در زمینه بیهوشی دامپزشکی بردارد.

شایسته است از زحمات سرکار خانم فاطمه وفامنش (صفحه‌آرایی) و همچنین کارکنان و رییس مرکز نشر دانشگاه شیراز صمیمانه تشکر و قدردانی شود.

ومن الله التوفیق و علیه التکلان

ناصر وصال

شیراز، شهریورماه ۱۳۸۷

مقدمه چاپ دوم

از زمان انتشار چاپ اول این کتاب، پیشرفت‌های قابل‌توجهی در زمینه بیهوشی دامپزشکی روی داده است و برخی داروها و روش‌های جدید در بیهوشی بالینی معرفی و جایگزین داروها و روش‌های قبلی شده‌اند. در چاپ حاضر داروهای بیهوشی تزریقی (تایلتامین و میدازولام)، داروهای جدید استنشاقی (دسفلوران و سووفلوران)، داروهای آلفا ۲ آگونیست (دتومیدین، مدتومیدین و رامیفیدین)، اجزاء دستگاه بیهوشی استنشاقی، روش بی‌حسی در عمل اخته، بیهوشی صحرایی در اسب، کاربرد داروهای جدید به روش اپیدورال، کنترل آلودگی اطاق عمل با داروهای بیهوشی استنشاقی و تنفس مصنوعی اضافه شده است. برای درک بهتر مطالب، تصاویر جدیدی نیز در متن گنجانده شده است. در بخش ضمیمه کتاب نیز نحوه محاسبه دوز و رقیق سازی داروها و همچنین برخی از موارد تداخل دارویی مطرح شده است.

امید آنکه چاپ جدید این کتاب بتواند با به روز کردن اطلاعات در زمینه بیهوشی دامپزشکی، نیاز دانشجویان و دامپزشکان را برطرف سازد.

ومن الله التوفیق و علیه التکلان

ناصر وصال

شیراز، بهمن ماه ۱۳۸۳

سر آغاز

این کتاب که به همت همکار گرانمایه با تحمل زحمات فراوان تدوین یافته است، باب سخنی چند را می‌گشاید که تأمل در مورد آنها خالی از لطف نخواهد بود. در کشورهای پیشرفته رشته دامپزشکی از دیرباز به عنوان پایه پژوهش‌های علوم زیست‌شناسی و همچنین تأمین مواد پروتئینی (که اهمیت استراتژیک دارد و برای ادامه زندگی ضروری است) مطرح بوده است. در این کشورها، بخشی از ساختمانهای رفیع پژوهش‌های زیست‌شناسی به رشته دامپزشکی اختصاص یافته است و متخصصان مربوطه به طور شبانه روز مشغول تهیه، آماده‌سازی و پیگیری فرآیندهای پژوهشی یا مراقبت از حیواناتی هستند که انواع آزمایش‌های زیست‌شناسی، داروشناسی، جراحی، ژنتیک و مانند آن بر روی آنها انجام شده است.

بدون تردید برای انجام بسیاری از پژوهش‌ها باید حیوان مورد آزمایش بیهوش، بی‌درد و در صورت لزوم دارای شلی عضلانی باشد و در تمام مراحل آزمایش همانند مراحل جراحی، تغییرات فیزیولوژیک حیوان باید در دامنه‌ی طبیعی باقی ماند و با استفاده از دستگاههای مراقب و بکار گرفتن داروها، مایعات لازم و خون با بهره‌گیری از دانش پیشرفته بیهوشی و مراقبتهای ویژه، از حیوان مورد آزمایش مراقبت شود. مراحل پس از عمل یا آزمایش و مراحل پیگیری نیز باید با بکارگیری دانش تخصصی به اجرا در آید تا پژوهش‌های مربوطه به نتیجه رسد و مجهولات موجود آشکار شود. با توجه به این نکات، جایگاه متخصصان بیهوشی در دامپزشکی و وجود کتابی در این زمینه کاملاً ضروری به نظر می‌رسد که خوشبختانه این مشکل با همت همکارمان به انجام رسیده است. بدون تردید مطالعه و بکارگیری این کتاب که بیشتر جنبه کاربردی دارد و اطلاعات پایه مورد نیاز در آن گردآوری شده است، امکان جراحی‌های مطمئن و مراقبتهای لازم پیش، هم‌زمان و پس از عمل را در دامپزشکی فراهم می‌کند و راهنمایی گرانمایه برای کسانی خواهد بود که برای انجام پژوهش از حیوانات کوچک و بزرگ استفاده می‌کنند. مسلماً حضور فعال متخصص بیهوشی در دامپزشکی کمکی شایان به انجام پژوهش‌ها بر روی حیوانات است.

امید آنکه بتوان با کمک متخصصان بیهوشی و جراحان دامپزشکی به امر پژوهش‌های بنیادی سر و سامان داد و فراتر از گردآوری آمار یا نتیجه‌گیری از مشاهدات بالینی، به انتشار مقاله‌های نو و در بر گیرنده اکتشاف‌های جدید نائل شد. با آرزوی توفیق برای همکار جوان آقای دکتر وصال، امید است ایشان بتواند نیازهای رشته بیهوشی در دامپزشکی را با در نظر گرفتن اولویت‌ها و با احساس تعهد به انجام برساند و بدون تردید در این راه خداوند یار ایشان خواهد بود.

دکتر عبدالرسول فربود

دانشیار بخش بیهوشی دانشکده پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شیراز